

At håndtere og forebygge vold

- et afstemt pædagogisk perspektiv

Bo Hejlskov Elvén
Autoriseret psykolog

Bo
HEJLSKOV ELVEN

Inklusion

Den canadiske psykolog John W. Berry foreslår en inklusionsmodel:

- Assimilering
- Inklusion
- Eksklusion
- Marginalisering

Modellens mekanisme er, at hvis vores forventninger er større end en persons evner falder vi igennem til marginalisering

Inklusion

Vi kan ikke inkludere mennesker som er marginaliserede af samfundets krav og metoder uden at ændre krav og metoder
Glemmer vi det bliver vi magtesløse

Verdens ældste pædagogiske debat

> 400 f.Kr.

Platon beskriver en diskussion mellem Sokrates og Adeimantos

- Sokrates anså at ingen gør forkert med vilje. Vi gør det rigtige, hvis vi kan. Det kaldes Sokrates paradoks
- Adeimantos anså at mennesker handler egoistisk af naturen, og kun handler socialt acceptabelt når vi vinder på det

Verdens ældste pædagogiske debat

- 380 f.Kr.

De var dog enige om at børn er født vilde og skal tæmmes og disciplineres

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Aristoteles anså at børn er umodne voksne som nok skal vokse op til gode voksne

Præcis som en plante har de brug for vand og næring, så går det oftest fint

Men visse planter har brug for en pind at støtte sig til. Særligt når det blæser

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om menneskesyn

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om menneskesyn

- Mennesker er egoister og skal tæmmes så de adlyder - Adeimantos

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Så de havnede i en diskussion om menneskesyn

- Mennesker er egoister og skal tæmmes så de adlyder - Adeimantos
- Mennesker søger samarbejde og gør sit bedste - Sokrates og Aristoteles

Verdens ældste pædagogiske debat

- 360 f.Kr.

Al forskning har vist at Sokrates tanke er mest effektiv

Processen at gå fra den ene til den anden kan vi kalde *det nødvendige tankeskift*

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2016

Tomasello beskriver mennesket som det samarbejdende dyr

Den, der samarbejder, overlever

Vi har derfor udviklet egenskaber som hjælper os at samarbejde

Som sprog, kommunikation og tænkning

Og moral

- At vi tager hånd om den svage (etik)
- At vi sørger for at alle i gruppen opfører sig ordentligt (moralisering)

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi
omkring personen

Øger vores empati

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Tager vi ansvar

Stress og udtrykt
emotion mindsker

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi
omkring personen

Øger vores empati

Bliver vi fleksible og
accepterende

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Tror vi at personen
gør sit bedste

Adfærden mindsker

Stress og udtrykt
emotion mindsker

Tilpasser vi
omkring personen

Bliver vi fleksible og
accepterende

Tager vi ansvar

Bliver vi nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Øger vores empati

Synes vi bedre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi anser at personen er svag og sårbar

Dopamine modulates egalitarian behavior in humans

Ignacio Sáez, Lusha Zhu, Eric Set, Andrew Kayser, Ming Hsu

Current Biology 25 (7), 912-919, 2015

Egalitarian motives form a powerful force in promoting prosocial behavior and enabling large-scale cooperation in the human species [1]. At the neural level, there is substantial,

The role of D4 receptor gene exon III polymorphisms in shaping human altruism and prosocial behavior

Yushi Jiang, Soo Hong Chew, Richard Paul Ebstein

Frontiers in human neuroscience 7, 195, 2013

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

**Tror vi at personen
gør det med vilje**

Dumper vi ansvar på personen

**Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør**

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

**Tror vi at personen
gør det med vilje**

Dumper vi ansvar på personen

**Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør**

**Lukker vi vores
empati ned**

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

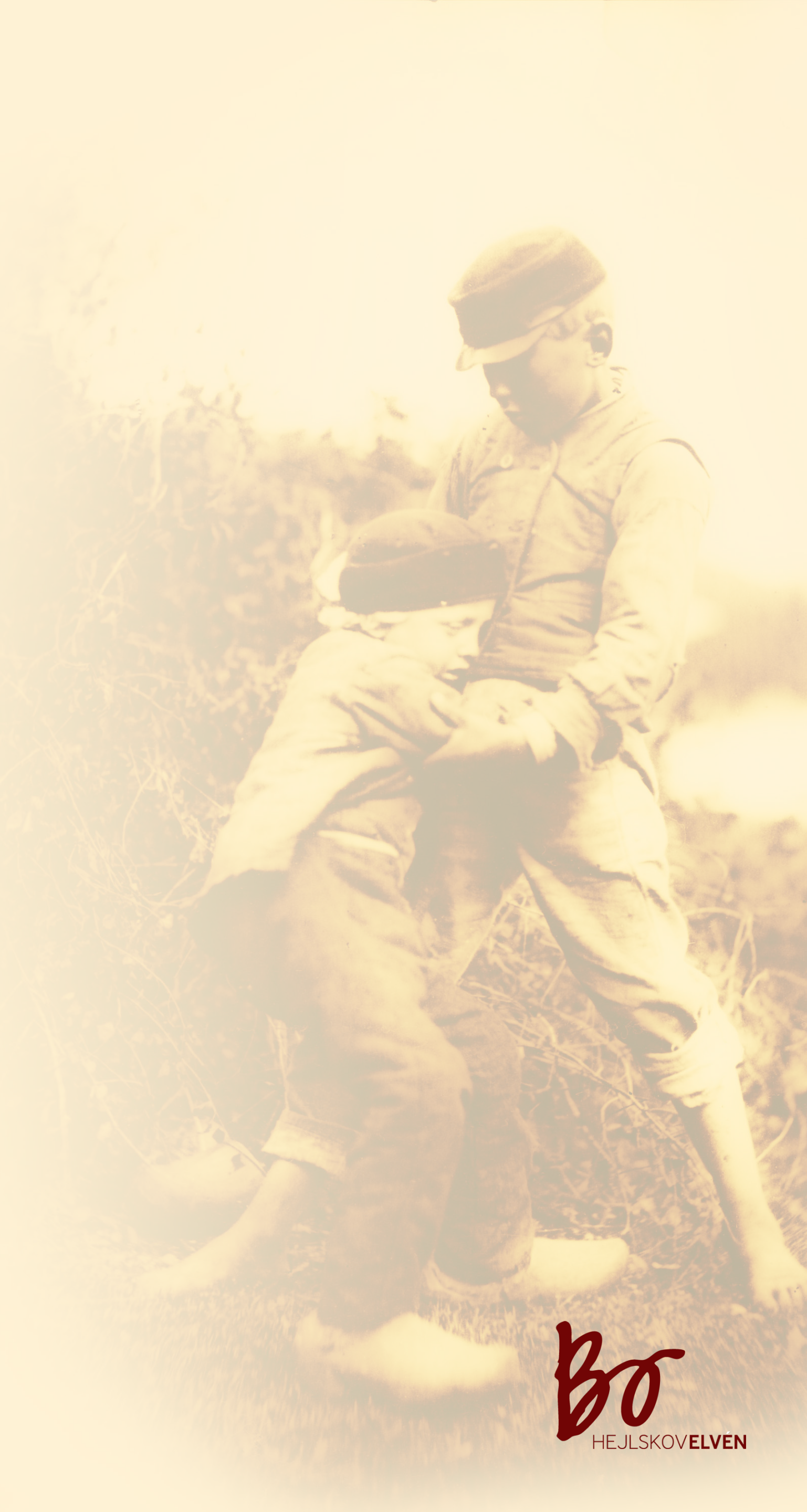
**Tror vi at personen
gør det med vilje**

Dumper vi ansvar på personen

**Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør**

**Lukker vi vores
empati ned**

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

**Tror vi at personen
gør det med vilje**

Dumper vi ansvar på personen

**Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør**

**Lukker vi vores
empati ned**

**Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans**

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi ikke
omkring personen

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Dumper vi ansvar på personen

Stress og udtrykt
emotion øger

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi ikke
omkring personen

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Tror vi at personen
gør det med vilje

Adfærden øger

Dumper vi ansvar på personen

Stress og udtrykt
emotion øger

Bliver vi ikke nysgerrige på
hvorfor personen
gør som den gør

Tilpasser vi ikke
omkring personen

Lukker vi vores
empati ned

Mindsker vores fleksibilitet
og acceptans

Synes vi mindre om personen

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Hvis vi tror at personen er jævnbyrdig med os selv

Vi betinger støtte
Og det føles godt

Science 27;305(5688):1254-1258

The Neural Basis of Altruistic Punishment

Dominique J.-F. de Quervain,^{1*†} Urs Fischbacher,^{2*}
Valerie Treyer,³ Melanie Schellhammer,² Ulrich Schnyder,⁴
Alfred Buck,³ Ernst Fehr^{2,5†}

Many people voluntarily incur costs to punish violations of social norms. Evolutionary models and empirical evidence indicate that such altruistic punishment has been a decisive force in the evolution of human cooperation. We used H₂¹⁵O positron emission tomography to examine the neural basis for altruistic punishment of defectors in an economic exchange. Subjects could punish defection either symbolically or effectively. Symbolic punishment did not reduce the defector's economic payoff, whereas effective punishment did reduce the payoff. We scanned the subjects' brains while they learned about the defector's abuse of trust and determined the punishment. Effective punishment, as compared with symbolic punishment, activated the dorsal striatum, which has been implicated in the processing of rewards that accrue as a result of goal-directed actions. Moreover, subjects with stronger activations in the dorsal striatum were willing to incur greater costs in order to punish. Our findings support the hypothesis that people derive satisfaction from punishing norm violations and that the activation in the dorsal striatum reflects the anticipated satisfaction from punishing defectors.

violations are not punished, and they seem to feel relief and satisfaction if justice is established. Many languages even have proverbs indicating such feelings, for example, "Revenge is sweet."

A design to study the punishment of defectors. We examined the hypothesis that people derive satisfaction from the punishment of norm violations by combining an economic experiment involving real monetary payoffs with positron emission tomography (PET). Our hypothesis predicts that altruistic punishment is associated with the activation of brain areas related to reward processing. Single-neuron recording in nonhuman primates (9–11) and neuroimaging studies with humans using money as a reward medium (12–16) reliably indicate that the striatum is a key part of reward-related neural circuits. Moreover, if altruistic punishment occurs because the punisher anticipates deriving satisfaction from punishing, we should observe activation predominantly in those reward-related brain areas that are associated with goal-directed behavior. Single-neuron recording in nonhuman primates (17–19) provides

Summeopgave

Find situationer hvor du er havnet i den onde cirkel

- Hvilke faktorer gjorde at du havnede der?

Find situationer hvor du er havnet i den gode cirkel

- Hvilke faktorer gjorde at du havnede der?

Verdens ældste pædagogiske debat

- 2020

Det nødvendige tanke skift er altså en ret kompliceret løbende proces

Med basis i vores udviklingshistorie som flokdyr

Men vi er nødt til at forholde os til hvem vi er

Og vi falder i ved

- For høje forventninger
- Metodemangel
- Stress og angst
- Lydighedsforventning

Parkeringsvagten

Attributionsteoretisk eksempel

Hvis man får en parkeringsbøde kan man have to forskellige holdninger

- Jeg parkerede det forkerte sted. Det var dumt
- Parkeringsvagten er en idiot
 - Tager man holdning to stiller man måske bilen på samme sted dagen efter
 - Og får en ny parkeringsbøde
 - Og bliver bekræftet: Parkeringsvagter er idioter
 - Og lærer desværre ingenting

Sokrates tanke

Ingen handler forkert
frivilligt

**Den der kan opføre
sig ordentligt, gør det**

Ellers kan man måske ikke leve op til krav og forventninger til

- At forstå konsekvenser af egne handlinger
- Flexibilitet
- Udholdenhed
- Impulskontrol
- Sociale evner
- Affektregulering
- Stressfølsomhed
- Sansefølsomhed
- Kommunikationsevner
- Efterrettelighed

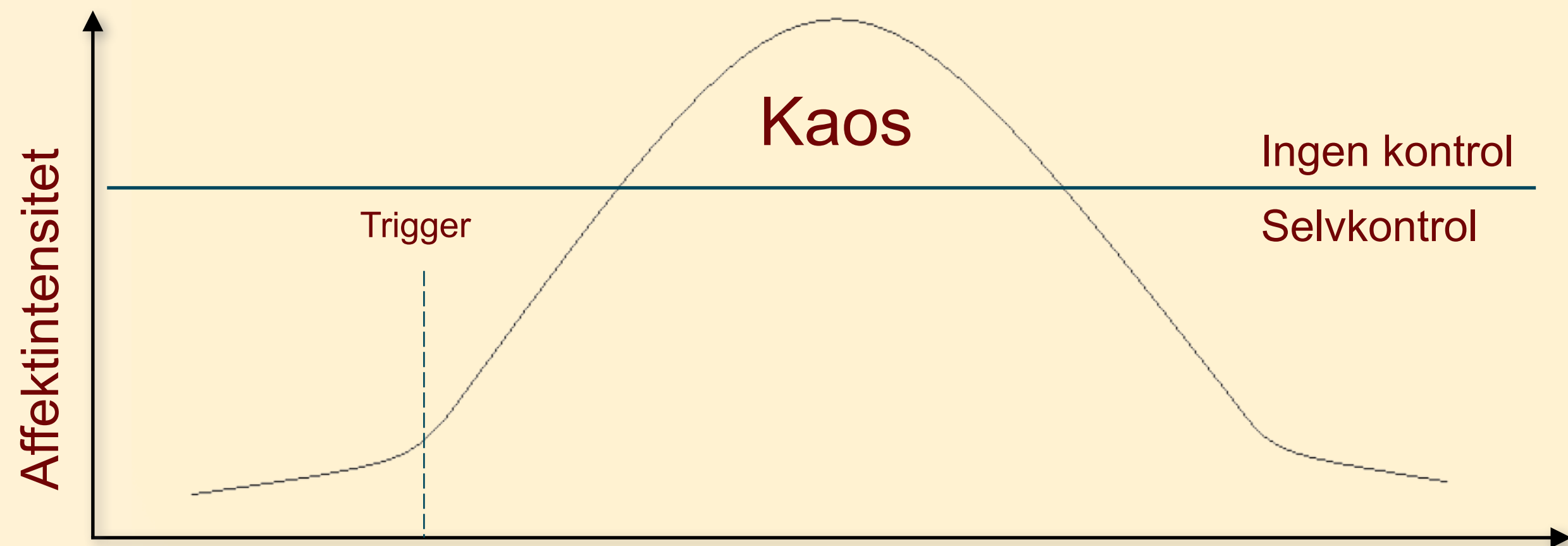
Affektregulering

Når vi har for store forventninger på os er vi nødt til at bruge strategier som

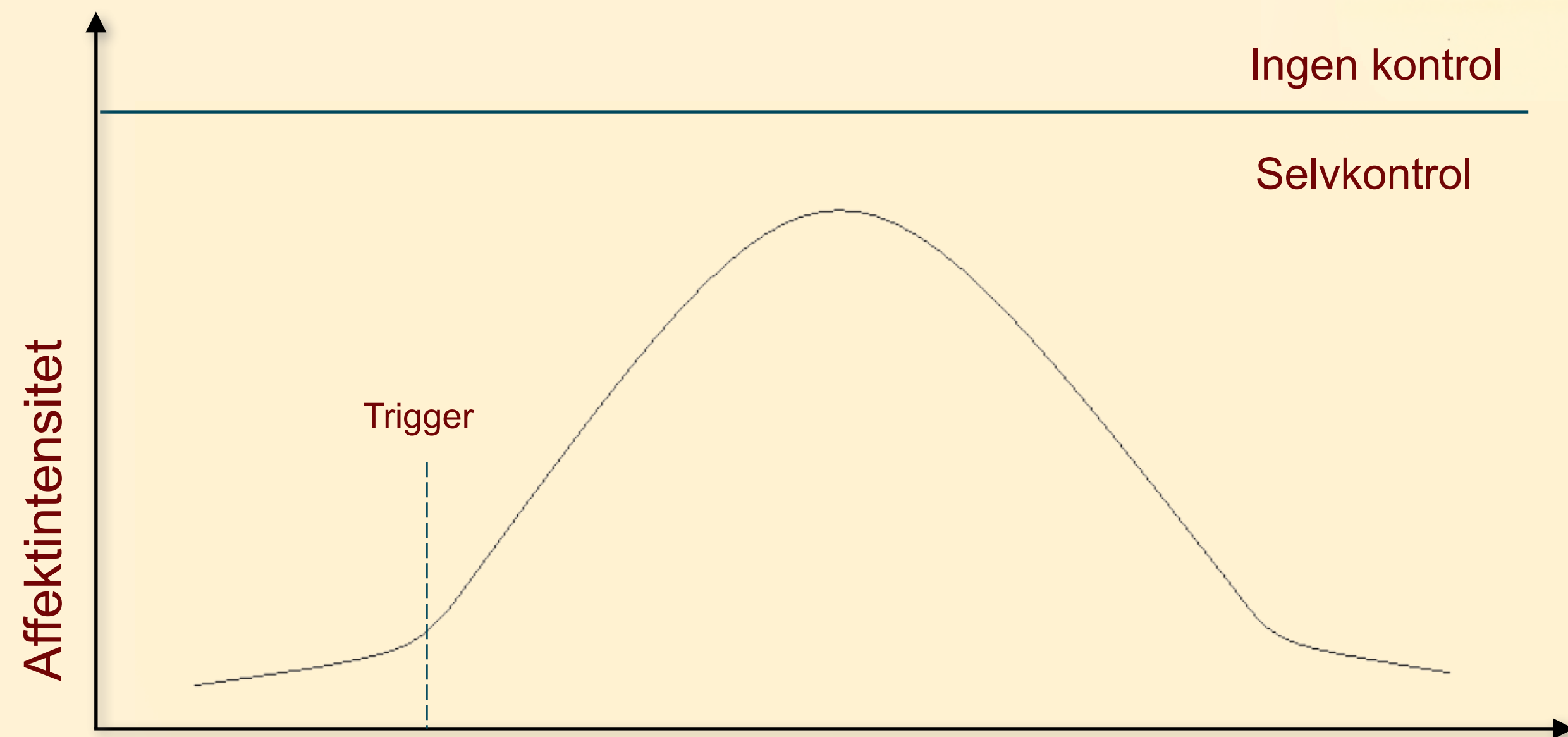
- At nægte

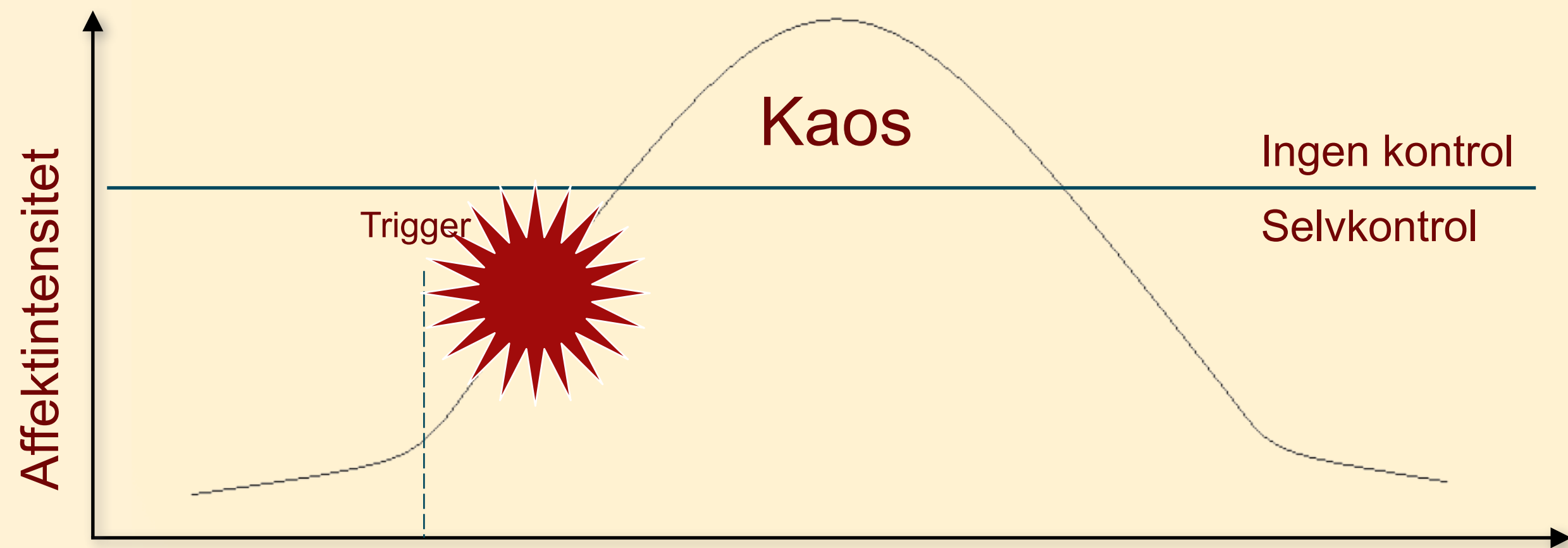
Affektregulering

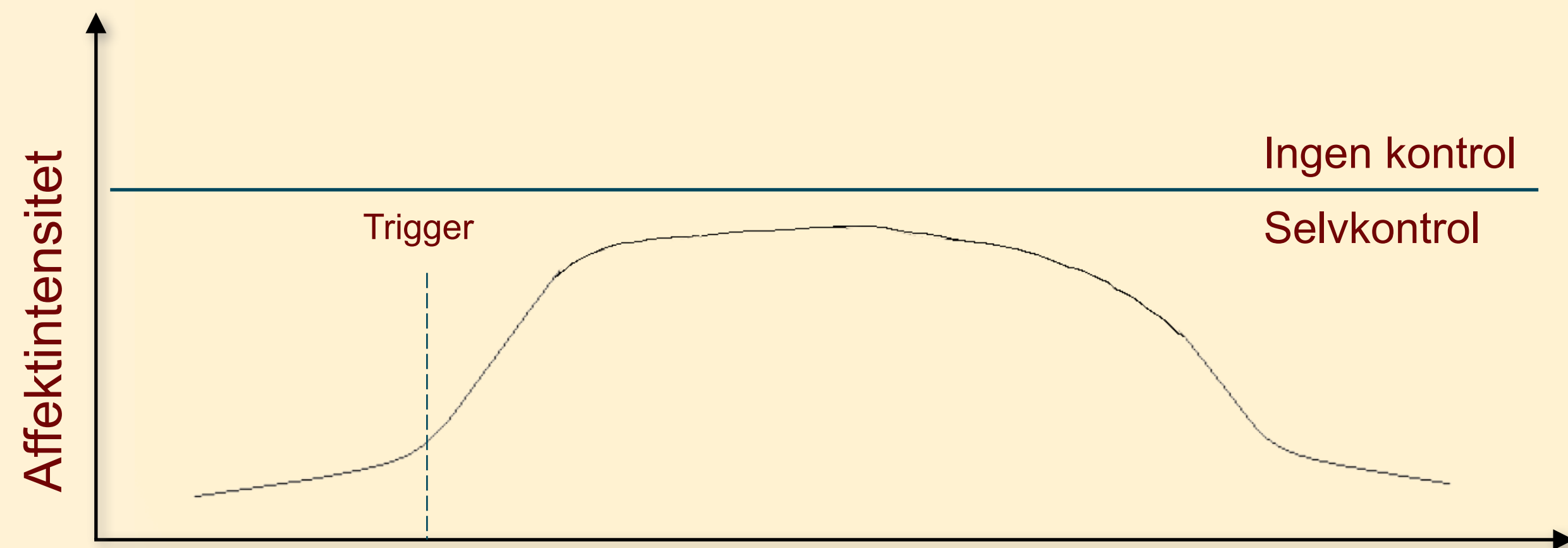
Affektregulering

Affektregulering

Affektregulering

Kontrolprincippet

Man er nødt til at have kontrol over sig selv hvis man skal kunne samarbejde

Affektregulering

Strategier for at undvige at tabe selvkontrollen

- At nægte
- At lyve
- At gå sin vej
- Selvskadeadfærd
- Rus
- At spytte eller slå

Prevention of Youth Violence: Why not Start at the Beginning?

Richard E. Tremblay

Published online: 25 July 2006

© Springer Science+Business Media, Inc. 2006

“He who considers things in their first growth and origin . . . will obtain the clearest view of them.”

(Aristotle, Politics, Book 1 chap 2)

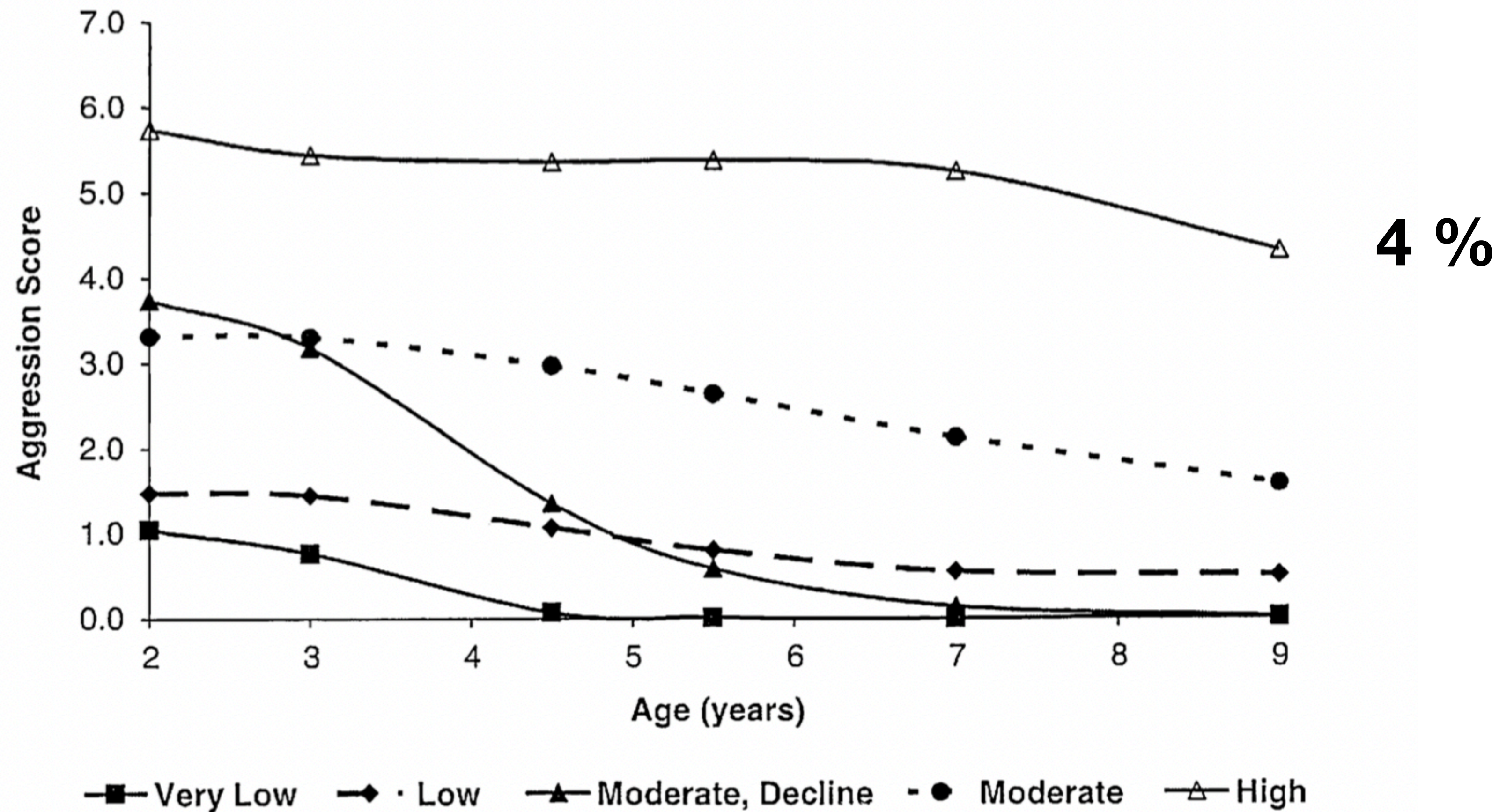
The product of an applied science is as good as the knowledge that gets into the hands of those who do not produce the science. From this perspective, I applaud the National Institutes of Health’s initiative to ask eminent scientists at

that asking the panel to concentrate its attention on preventing “violence” and “related health-risking behaviours” *in adolescents* was misguided. I attempt to demonstrate why an alternative perspective is needed.

Towards a common language

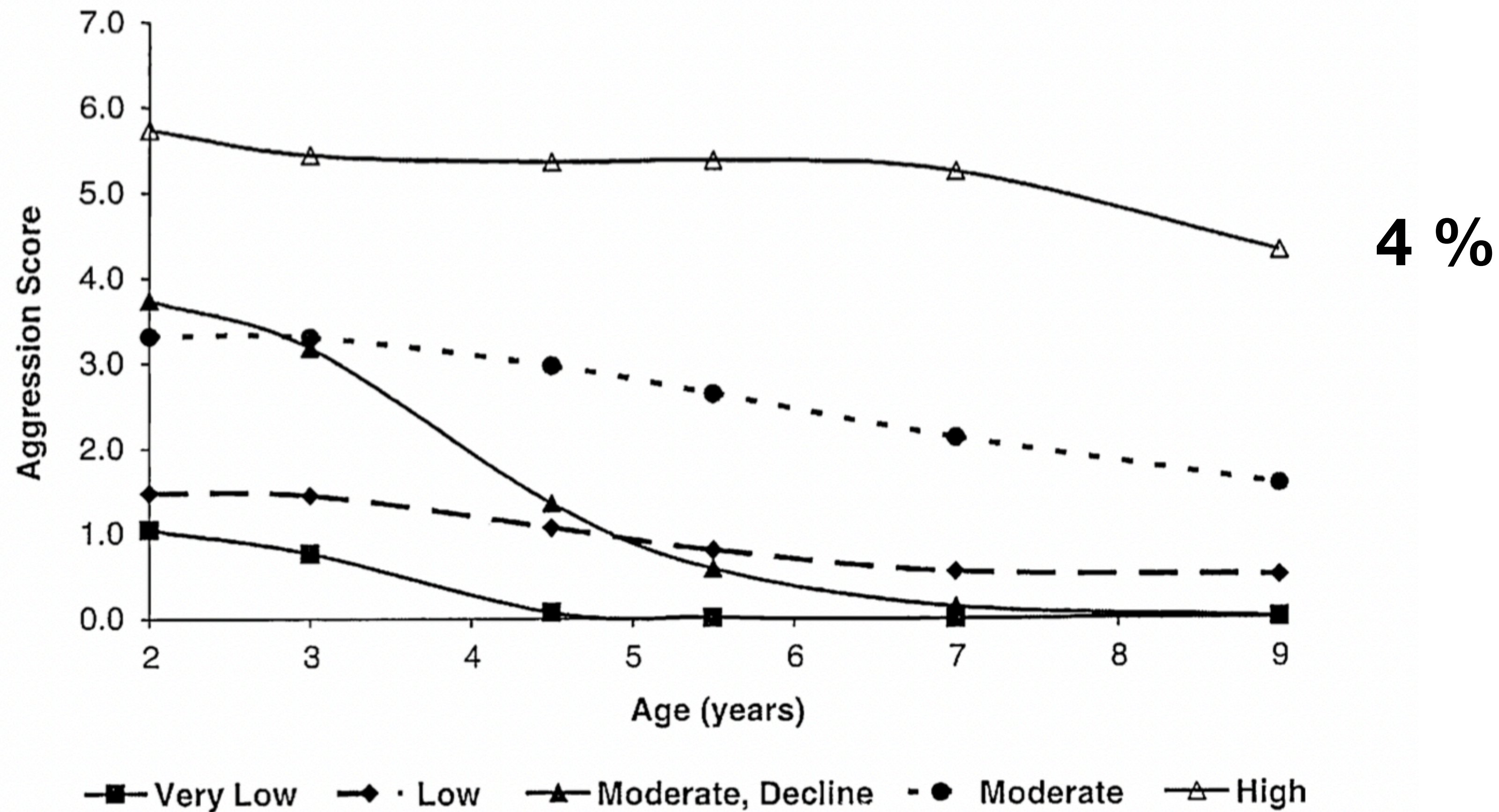
The report insists on the importance of a common language for violence scientists. The term “violence” was chosen as

Våldsutveckling i barndomen

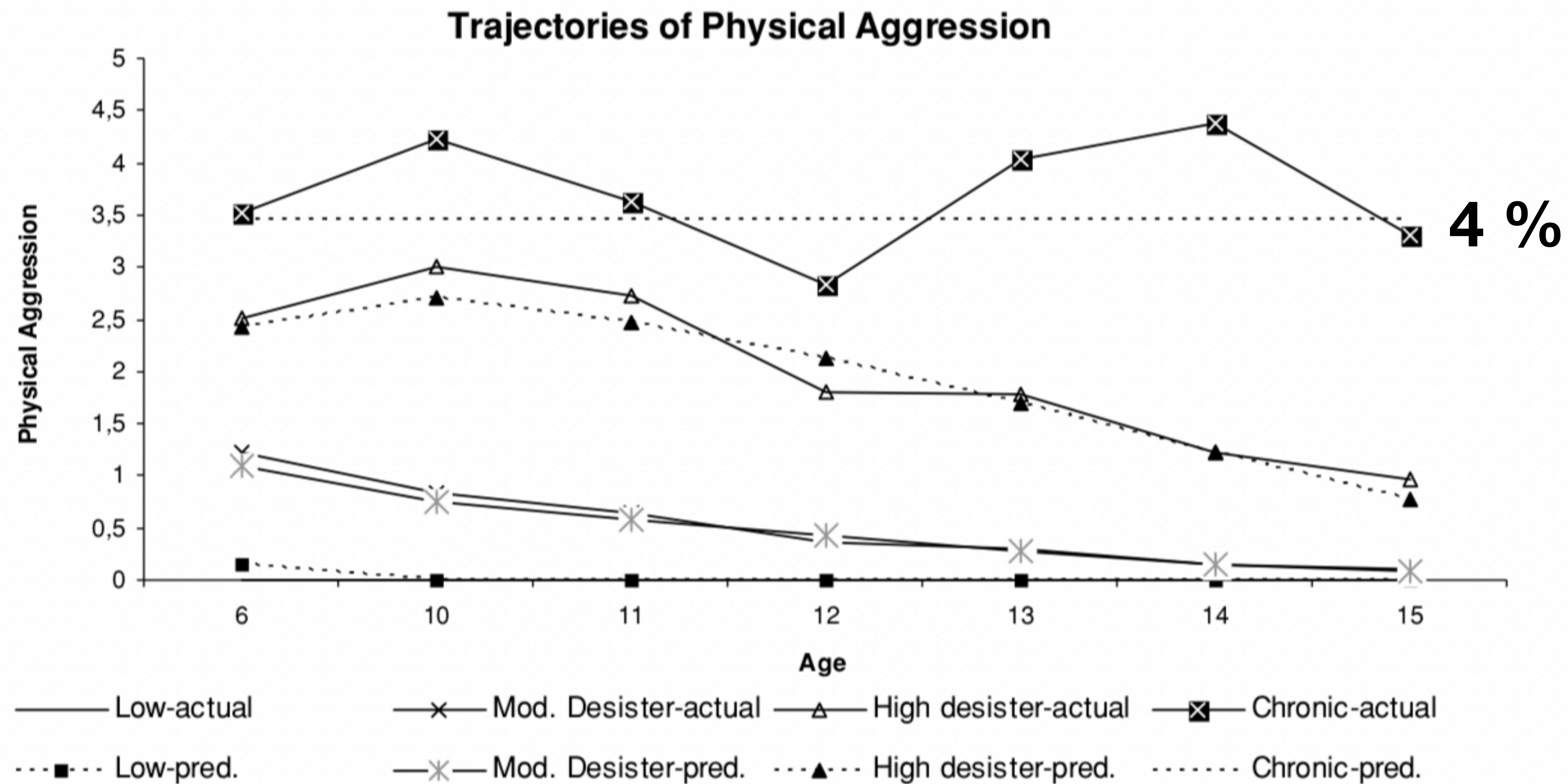

Våldsutveckling i barndomen

Våldsutveckling i barndomen

Affektregulering

Strategier for at undvige at tabe selvkontrollen

- At nægte
- At lyve
- At gå sin vej
- Selvskadeadfærd
- Rus
- At spytte eller slå
- Trusler
- Skældsord

Alle disse strategier skal vi have beredskab for

Værktøjskasserne

- kvalitetssikring i pædagogisk arbejde

Værktøjskasserne

- kvalitetssikring i arbejde med mennesker

At håndtere svære situationer uden at eskalere dem

At evaluere hvorfor det blev svært

At forandre så det ikke sker igen

Værktøjskasserne

- kvalitetssikring i arbejde med mennesker

At håndtere svære situationer uden at eskalere dem

At evaluere hvorfor det blev svært

At forandre så det ikke sker igen

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

De to menneskesyn

- Mennesker er egoister og skal tæmmes så de adlyder - Adeimantos tese
- Mennesker søger samarbejde og gør sit bedste - Sokrates tese

ORIGINAL PAPER

Staff Intervention and Youth Behaviors in a Child Welfare Residence

Sarah L. Fraser^{1,2} · Isabelle Archambault^{1,2} · Valérie Parent¹

Published online: 6 November 2015

© Springer Science+Business Media New York 2015

Abstract The aim of this study was to explore the bidirectional relationship between youth behaviours, more specifically opposition and aggression, and the types of interventions used by staff within a child welfare residential setting. Intervention forms were completed by staff

Low self-esteem, difficulty with cognitive control mechanisms and problem solving are not rare among these youth (Small et al. 1991). Such characteristics and life events make them more prone to displaying impulsive, aggressive and/or delinquent behaviours and mental health problems

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

	Ro	Opposition	Aggression
Deeskalering	81,3 %	3,1 %	15,6 %
Samtale	59,6 %	21,1 %	19,3 %
Irettesættelse, sætte grænser	26,3 %	51,6 %	22,1 %
Stå i vejen	28,6 %	21,4 %	50 %
Bede om at gå	46,9 %	31,3 %	21,9 %
Konsekvenser	26,3 %	51,6 %	22,1 %
Fastholdning	51,9 %	11,1 %	37,0 %

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Man er nødt til at have kontrol over sig selv hvis man skal kunne samarbejde

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Affekt smitter - vi kan mærke hinandens følelser

Det gør vi ved hjælp af såkaldte spejlfunktioner

Vi spejler hinandens muskelspændinger

Articles

New Perspectives on Emotional Contagion: A Review of Classic and Recent Research on Facial Mimicry and Contagion

Elaine Hatfield*^a, Lisamarie Bensman^a, Paul D. Thornton^a, Richard L. Rapson^a

[a] University of Hawaii, Honolulu, HI, USA.

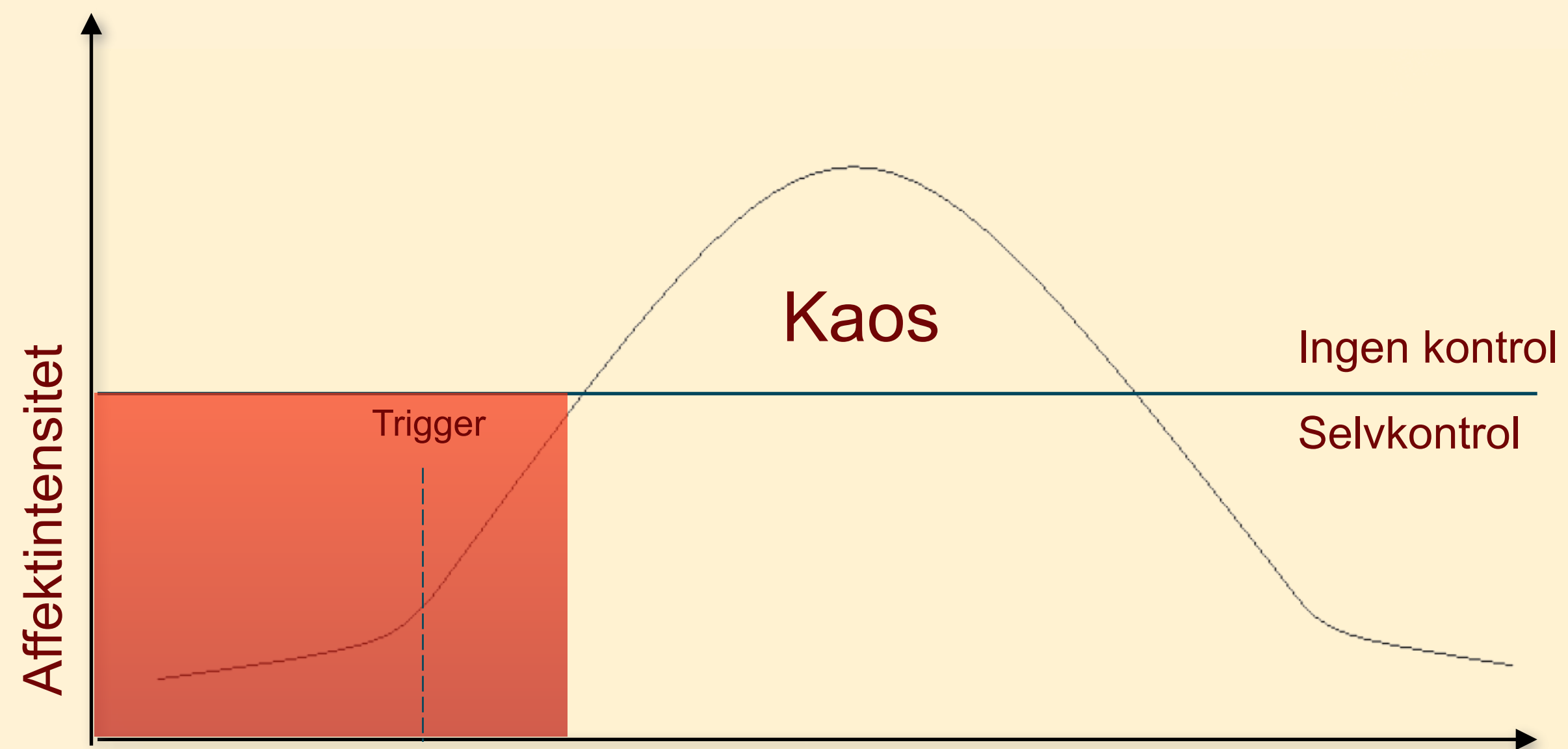
Abstract

Recently, scholars from a wide variety of disciplines, using a variety of scientific techniques, have begun to study the influence of attention, facial mimicry, and social context on emotional contagion. In this paper we will review the classic evidence documenting the role of attention, facial mimicry, and feedback in sparking primitive emotional contagion. Then we will discuss the new evidence which scholars have amassed to help us better understand the role of facial mimicry in fostering contagion and the ability to “read” others’ thoughts, feelings, and emotions. Finally, we will briefly speculate as to where future research might be headed.

Keywords: emotional contagion, facial mimicry, components of emotion

Optrapningen

Håndteringsværktøj

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Dæmp de store følelser

Fortæl hvad personen skal gøre, ikke hvad den skal holde op med

Undvig dominerende øjenkontakt

Tal roligt uden kæbespændinger

Undvig ultimatum

Stå ikke i vejen

Giv tid - stress ikke

Afled - flyt fokus fra følelsen

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Pas på afstanden

- Gå baglæns ved krav sætning
- Stå ikke i vejen
- Hver gang du vil gå et skridt nærmere personen skal du gå to skridt baglæns

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Pas på afstanden

- Gå baglæns ved kravsætning
- Stå ikke i vejen
- Hver gang du vil gå et skridt nærmere personen skal du gå to skridt baglæns

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Stå ikke lige overfor

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Stå ikke lige overfor
Lidt på siden er bedre

Trappe op eller trappe ned?

Håndteringsværktøj

Sæt dig ned når nogen bliver urolig

Undvig at markere dig fysisk

Lad som om du er på vej hjem fra byen
en mørk aften!

Undvig at blive smittet af personens uro

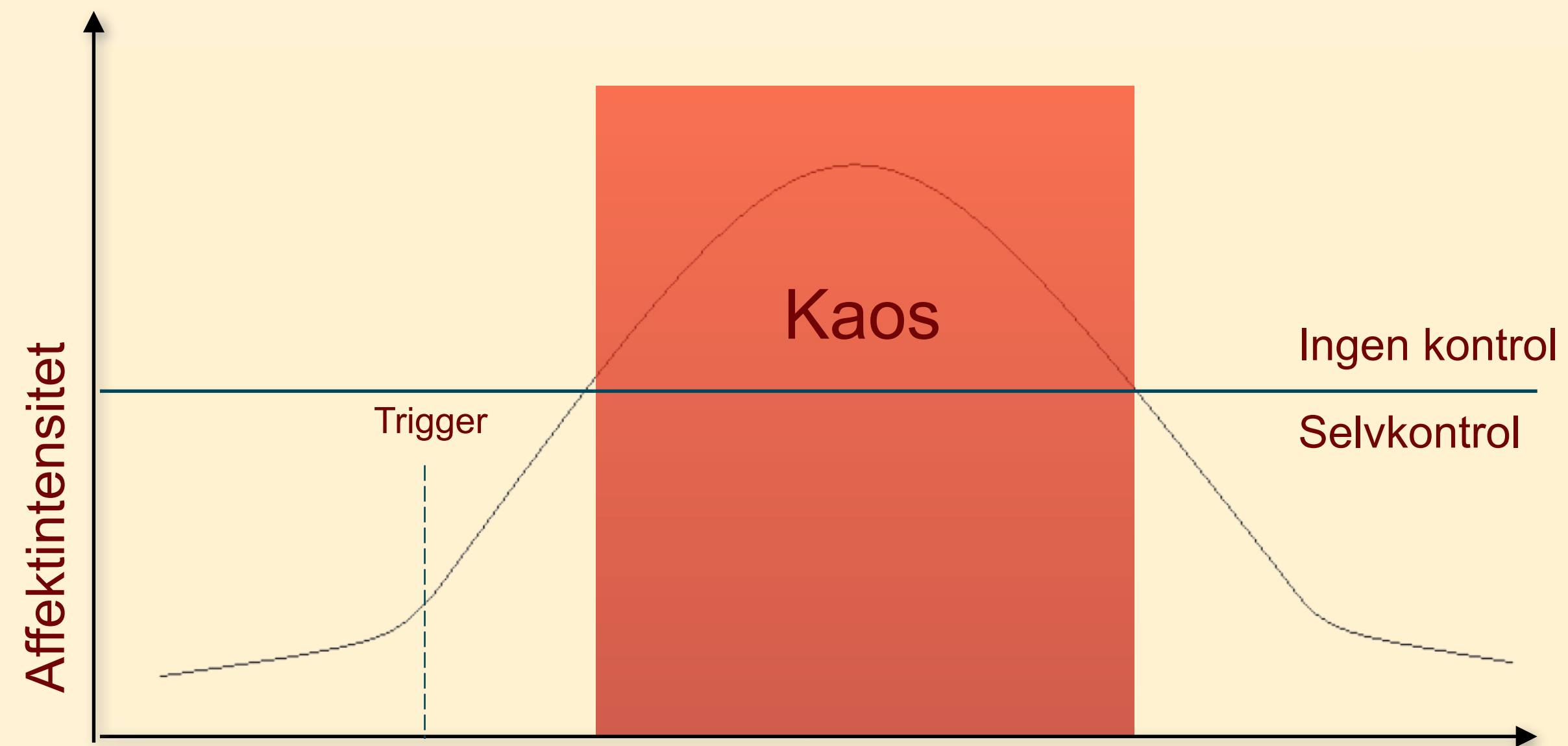
Boost ikke situationen med din egen
stress

Men smit med din ro

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

A 26-Year Study of Restraint Fatalities Among Children and Adolescents in the United States: A Failure of Organizational Structures and Processes

Michael A. Nunno¹ · Lisa A. McCabe¹ · Charles V. Izzo¹ · Elliott G. Smith¹ ·
Deborah E. Sellers¹ · Martha J. Holden¹

Accepted: 11 August 2021

© The Author(s) 2021

Abstract

Background Physical and mechanical restraints used in treatment, care, education, and

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

Skole og daginstitution:

Her er der stor forskel mellem børn uden vanskeligheder og børn med særlige behov

Børn uden særlige behov:

- Afbryd verbalt
- Gå imellem hvis det er nødvendigt

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

Personer med særlige behov generelt:

- Ved kast med møbler etc:
 - Lad personen kaste færdigt
 - Få andre ud så der bliver plads och ro
- Undvig berøring med spændte muskler
- Slap af hvis personen tager fat i dig

Kaosfasen

Håndteringsværktøj

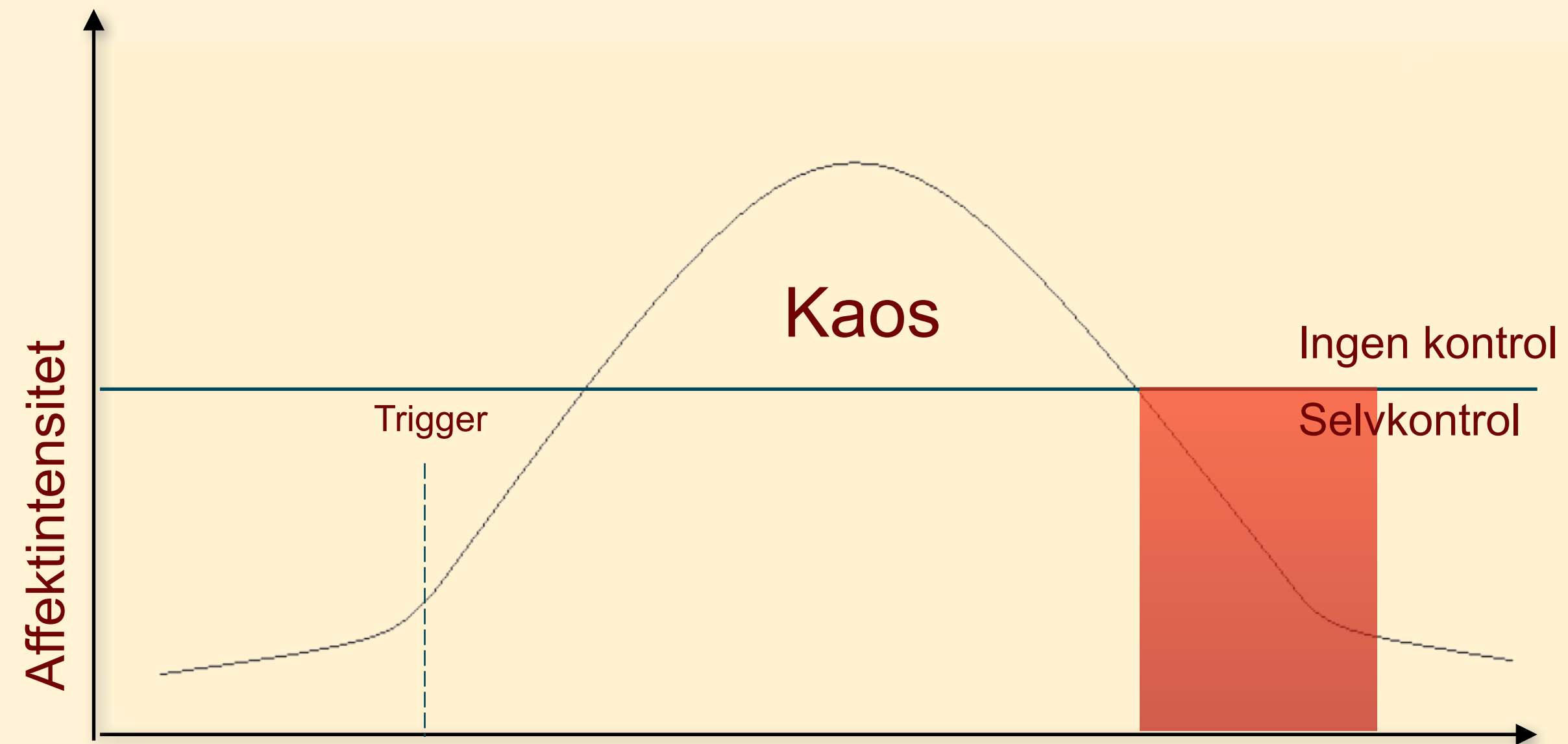
Og i nødsituationer ved særlige behov, hvor du er nødt til at tage fat

- Brug personens bevægelse
 - At holde fast øger adrenalin
 - Bevægelse forbrænder adrenalin
- Slip aktivt efter nogle sekunder

Nedtrapningen

Håndteringsværktøj

Nedtrapningen

Håndteringsværktøj

Ro på

Afstand

Ryd op

Kom når du er klar

Afled videre

Værktøjskasserne

- kvalitetssikring i arbejde med mennesker

At håndtere svære situationer uden at eskalere dem

At evaluere hvorfor det blev svært

At forandre så det ikke sker igen

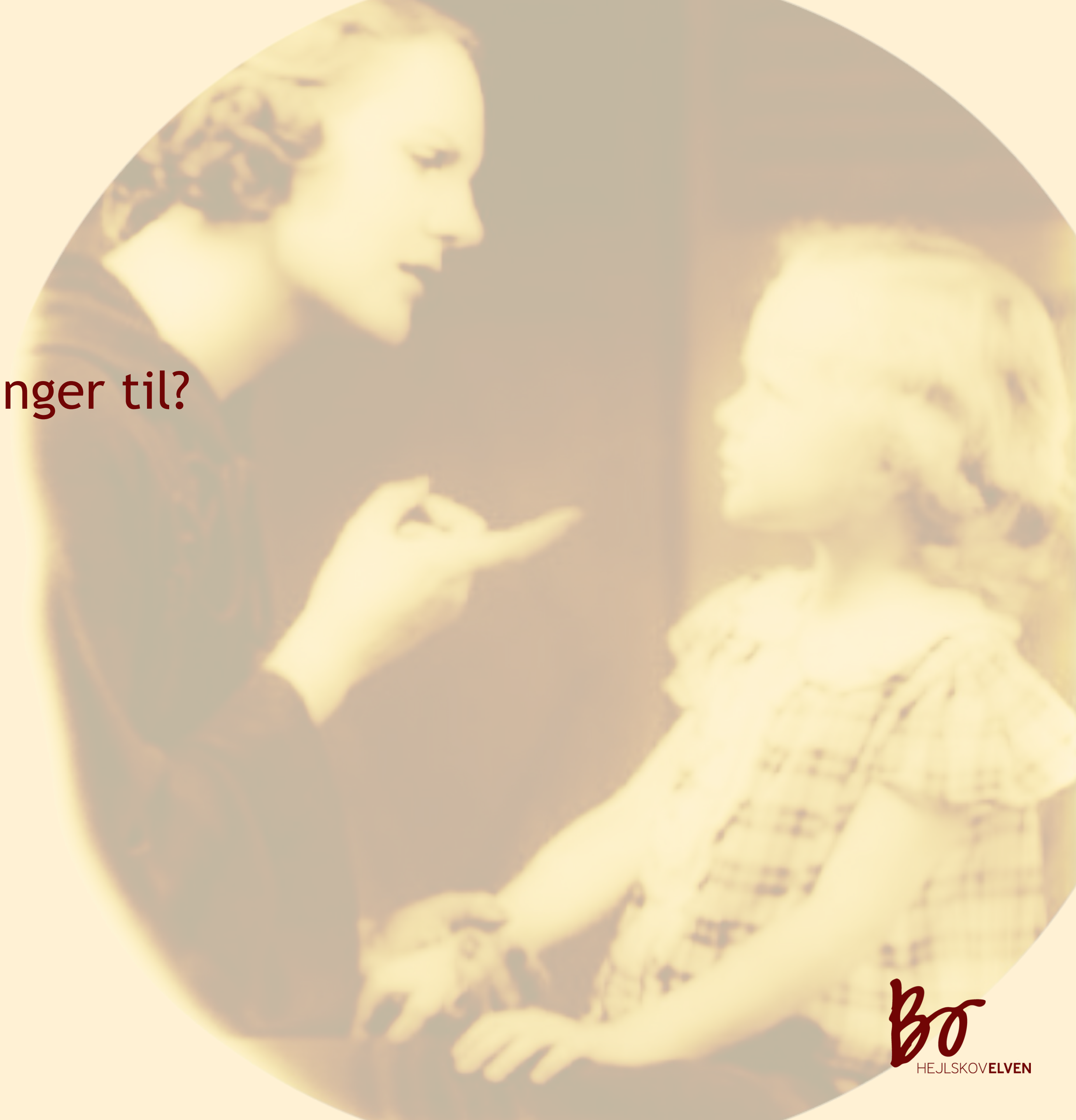

Evnekortlægning

Evalueringsværktøj

Hvad havde vi for store forventninger til?

- Forståelse for årsag og virkning
- Fleksibilitet
- Udholdenhed
- Impulskontrol
- Motorisk ro
- Opmærksomhed
- Sociale evner
- Affektregulering
- Stressfølsomhed
- Perceptuel følsomhed
- Efterrettelighed

Frekvenskortlægning

Evalueringsværktøj

Hvor opstår svære situationer?

- Er det de fysiske rammer?
 - Plads?
 - Lys?
 - Rolig miljø?
 - Begribelig miljø?
- Er det en tryk situation?
- Kan vi mindske stress i situationen?
- Kravsituationer?

Værktøjskasserne

- kvalitetssikring i arbejde med mennesker

At håndtere svære situationer uden at eskalere dem

At evaluere hvorfor det blev svært

At forandre så det ikke sker igen

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Støtte

- Fysiske rammer
- Sanseshjælpemidler
- Kommunikationstilpasning
- Ro i hverdagen
- Øget oplevelse af delagtighed
- Struktur og tydelighed

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Struktur og tydelighed

- Forudsigelighed
 - Hvad?
 - Hvornår?
 - Hvor?
 - Hvordan?
 - Med hvem?
 - Hvor længe?
 - Hvad skal vi bagefter?

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Struktur og tydelighed

- Forudsigelighed
 - Hvad?
 - Hvornår?
 - Hvor?
 - Hvordan?
 - Med hvem?
 - Hvor længe?
 - Hvad skal vi bagefter?
- Begribelige aktiviteter
 - Promter
 - Delagtighed og medbestemmelse
 - Tillid
 - Sjovt

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Støtte i møder

- Dagsordning, i brev og i rummet

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Velkommen til **møde** på Socialforvaltningen i Isby Kommune den 6. november 2020.

Hvornår?

Fredag den 6. november 2020 klokken 10-11

Hvor?

Møderum Mågen på rådhuset, Tage Erlanders Vej 4, Isby. Meld dig i receptionen i entréen, så kommer vi og henter dig.

Hvem deltager i mødet?

- Lisa Nielsen, mor
- Åse Hansen, sagsbehandler på familieafdelingen. Åse leder mødet.

Hvorfor ska vi have møde?

Skolen har sendt en underretning till Socialforvaltningen på grund af for meget fravær. Når vi får en underretning er vi fra familieafdelingen side nødt til at udrede om der er noget vi kan hjælpe til med. Så vi vil gerne snakke med dig om hvorfor Erik nogle gange bliver gåhjemme fra skolen, och om hvad vi eventuelt kan gøre for at hjælpe jer.

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Dagsorden:

- Gennemgang af Eriks fravær. Hvor meget har han været væk fra skolen? Åse gennemgår skolens underretning.
- Hvorfor har Erik været væk fra skolen? Lisa fortæller.
- Løsningsforslag
 - Har Lisa løsningsforslag?
 - Har Åse løsningsforslag?
- Vi beslutter hvilke løsningsforslag vi skal prøve.
- Aftale om ny tid for et møde og snakke om hvornår og hvordan Åse skal minde Lisa om næste møde: brev, sms eller telefon.
- Åse sammenfatter mødet. Lisa må gerne have synspunkter på sammenfatningen.
- Mötet afsluttes.

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Åse Hansen kontakter dig dagen inden mødet for at minde dig om mødet. Hun sender et sms med mødetid og plads.

Du behøver ikke have noget med til mødet udover din legitimation.

Hvid du har **spørgsmål** eller synspunkter om mødet eller vil **ombooke** mødet til en anden tid er du velkommen til at kontakte **Åse Hansen** på **telefon 98 76 00 29**. Hun har telefontid mandag-fredag om formiddagen mellem 8 og 9.

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Støtte i møder

- Dagsordning, i brev og i rummet
- Beslutningsreferat i hånden og på mail
- Sms-påmindelser
- Vi opmuntrer til lydoptagelse
- Undvig ultimatum
- Vi betinger ikke støtte

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Støtte

- Fysiske rammer
- Sanseshjælpemidler
- Kommunikationstilpasning
- Ro i hverdagen
- Øget oplevelse af delagtighed
- Struktur og tydelighed

Træning af færdigheder og strategier

Den nærmeste udviklingszone

David Edfelts version

Kan
ikke
lære
nu

Kan
træne

Kan

Den nærmeste udviklingszone

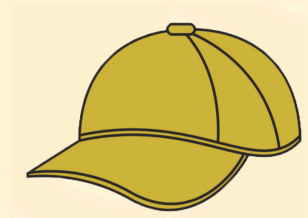
David Edfelts version

Forandringsværktøjskassen

Værktøj for forandring

Støtte

- Fysiske rammer
- Sanseshjælpemidler
- Kommunikationstilpasning
- Ro i hverdagen
- Øget oplevelse af delagtighed
- Struktur og tydelighed

Træning af færdigheder og strategier

Behandling af det som kan behandles

Den pædagogiske opgave

Aristoteles anså at en plante har brug for vand og næring, så går det oftest fint

Den pædagogiske opgave

Aristoteles anså at en plante har brug for vand og næring, så går det oftest fint

Men visse planter har brug for en pind at støtte sig til. Særligt når det blæser

www.hejlskov.se

Bo
HEJLSKOV ELVÉN